

FFURFLEN ASESIAD EFFAITH CYDRADDOLDEB – MATRICSAU AC AWGRYMIADAU

Matrics a Sgorio Cydraddoldeb - mae'r Asesiad Effaith Integredig yn seiliedig ar sgorio risg RAG fel a ganlyn:

TEBYGOLRWYDD				
Annhebygol	Tebygolrwydd Isel	Posib	Tebygolrwydd Uchel	Bron yn sicr
1	2	3	4	5

ARDRAWIAD		
5	VH	Trychinebus – achos cyfreithiol (hawliad gwahaniaethu)
4	H	Major – mater difrifol a all arwain at gyhoeddusrwydd negyddol a chamau disgyblu yng nghyd-destun y Gwasanaeth.
3	M	Cymedrol – cwyn allanol neu gŵyn fewnol.
2	L	Mân – mae angen diwygiadau bach ychwanegol neu newidiadau i bolisi.
1	VL	Ychydig o effaith – dim ond mân ystyriaethau sydd eu hangen.

			ARDRAWIAD				
			VL	L	M	H	VH
			1	2	3	4	5
TEBYGOLRWYD D	Bron yn sicr	5	5	10	15	20	25
	Tebygolrwydd Uchel	4	4	8	12	16	20
	Posib	3	3	6	9	12	15
	Tebygolrwydd Isel	2	2	4	6	8	10
	Annhebygol	1	1	2	3	4	5

Sgôr Risg Cyffredinol	Disgrifiad	Monitro
1 – 4 Hylaw	Gall y risg fod mor isel fel bod y Gwasanaeth yn dewis ei dderbyn ac yn hytrach yn cofnodi bod y risg wedi'i nodi ac na fydd angen unrhyw gamau pellach oherwydd ei debygolrwydd neu effaith isel. Fel arall, efallai y bydd angen mân ystyriaethau wrth eu gweithredu.	Bydd Arweinydd y Prosiect yn cynnal goruchwyliaeth ac yn parhau i reoli'n lleol.
5 – 10 Canolig	Bydd perchennog EIA yn lliniaru risgiau a nodwyd trwy ddiwygiadau bach neu'n gweithredu rheolaethau pellach sy'n lleihau neu'n dileu'r risg. Fel arall, gallai'r perchennog gadarnhau bod yr holl gamau rhesymol wedi'u cymryd i liniaru'r risg ac nad oes unrhyw gamau rhesymol pellach yn bosibl.	
12 – 15 Uchel	Ni ellir cyflwyno'r polisi, y prosiect neu'r gwasanaeth hwn nes bod ymgynghoriad allanol a / neu fewnol manwl wedi digwydd gyda'r rhai y mae'r maes gwaith hwn yn effeithio arnynt.	Bydd sgoriau uwch na 12 yn gofyn am gamau pellach, ac ar y pwynt hwnnw argymhellir ymgynghori â'r noddwr prosiect perthnasol neu'r Prif Swyddog.
16 – 25 Uchel iawn	Mae risgiau uchel wedi'u nodi, felly cymerwch gamau ar unwaith. Os yw camau cyfreithiol yn debygol, yna ni all y Gwasanaeth fwrw ymlaen â'r polisi heb ei newid yn sylfaenol. Os yw'r effaith yn parhau i fod yn ddifrifol hyd yn oed gyda'r lliniaru hwn, yna bydd yn rhaid ymgynghori â grwpiau mewnol a / neu allanol.	

FFURFLEN ASESIAD EFFAITH CYDRADDOLDEB

Diben

Mae'r Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb hwn yn sicrhau nad yw polisiâu, prosiectau a darpariaeth y Gwasanaeth yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon yn erbyn unrhyw berson, yn enwedig y rhai sy'n dod o dan nodweddion gwarchodedig fel yr amlinellir yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Mae cwrpas yr EqlAs penodol hwn yn sicrhau bod ein Gwasanaeth yn mynd y tu hwnt i unrhyw ofynion cyfreithiol a dyletswyddau cydraddoldeb y sector cyhoeddus. Mae'r ddogfen hon yn ceisio nodi risg(au) i bobl, ac yn darparu rhywfaint o ddisgrifiad o sut mae'r Gwasanaeth yn bwriadu lliniaru risg o'r fath.

Unwaith y bydd EqlA wedi'i gwblhau, bydd yn rhaid iddo gael ei wirio a'i lofnodi gan y Pennaeth Adran berthnasol. Dylai unrhyw un sy'n cwblhau EqlA ac sy'n aneglur ynglŷn ag unrhyw un o'r cynnwys gysylltu â'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant.

Teitl	Ymgynghoriad Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2027/28
Amcan corfforaethol sy'n cael ei ymdrin	Ein Hegwyddor Pobl: Bod yn y lle cywir, ar yr adeg gywir, gyda'r sgiliau cywir. Ein Hegwyddor Atal: Gweithio gyda phartneriaid i helpu i wneud cymunedau'n fwy diogel. Ein Hegwyddor Diogelu: Gwneud busnesau'n fwy diogel gyda'n gilydd.. Ein Hegwyddor Ymateb: Darparu ymateb brys effeithiol.. Ein Hegwyddor Amgylchedd: Diogelu a gwarchod ein hamgylchedd naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
Adran / swyddogaeth sy'n cynnal yr asesiad	Cynllunio Perfformiad a Thrawsnewid.
Pwy sy'n gyfrifol am weithredu'r polisi?	Noddwr y Prosiect – Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Anthony Jones
Pwy sy'n ymwneud â'r broses asesu effaith?	Rheolwr Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad Uwch-ddadansoddwr Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad

	Swyddog Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant Swyddog Iaith Gymraeg
Beth yw nodau / amcanion / canlyniadau disgwyledig y polisi / menter / gwasanaeth?	Mae'r Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb hwn yn ymwneud â'r broses ymgynghori ar gyfer y Cynllun Rheoli a Gwella Risgiau Cymunedol. Ei bwrpas yw ystyried sut y gallai pobl â nodweddion gwarchodedig brofi'r broses ymgynghori, a nodi unrhyw rwystrau a allai atal pobl rhag cymryd rhan. Mae'r asesiad yn canolbwyntio ar sicrhau bod yr ymgynghoriad yn hygyrch ac yn gynhwysol, ac yn cynnig cyfleoedd i bobl o bob cymuned ledled Gogledd Cymru gyfrannu eu barn.
Pwy sydd i fod i elwa o'r prosiect?	Rhanddeiliaid mewnol ac allanol.
A yw'r polisi / menter / gwasanaeth at ddibenion allanol neu fewnol?	Mewnol ac allanol.
A yw'r polisi / menter / gwasanaeth hwn yn cael effaith ar y gwasanaeth dyletswydd ar alwad?	Oes, mae'r holl randdeiliaid yn ymwneud yn uniongyrchol â'r ymgynghoriad hwn.
A yw sefydliadau eraill yn rhan o'r cyflwyniad? Os felly, nodwch pa rai y rhain allai fod.	Mae rhestr lawn o randdeiliaid a fydd yn cynorthwyo ein Gwasanaeth i ymgysylltu'n effeithiol â Chymuned Gogledd Cymru.
Pa wybodaeth / profiad blaenorol sydd gan y Gwasanaeth, h.y. menter debyg a beth ddywedodd y wybodaeth hon wrthym? (gall gwybodaeth fod yn ddata demograffig, h.y. canfyddiadau'r cyfrifiad, canfyddiadau ymchwil, cymariaethau rhwng polisiâu tebyg yn ein Gwasanaeth a Gwasanaethau eraill, data arolygon, data monitro cydraddoldeb, ymarferion casglu data ad hoc).	Bydd ein Gwasanaeth yn defnyddio'r data demograffig a phoblogaeth diweddaraf sy'n darparu gwybodaeth am y grwpiau amrywiol ar draws Gogledd Cymru. Mae hyn yn cynnwys y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ffynonellau data Llywodraeth Cymru, Stonewall, MIND, Gingerbread a llawer o ffynonellau eraill. Yn dilyn ymgynghoriadau tebyg lle cynhaliwyd ymgysylltiad helaeth â chymuned Gogledd Cymru, bydd y Gwasanaeth yn elwa o fethodoleg proffil risg cymunedol sefydledig. Bydd ymarfer mapio cynhwysfawr yn helpu i nodi rhanddeiliaid sy'n cynnwys grwpiau buddiannau cydraddoldeb ac unigolion y gellir eu diffinio fel rhai sy'n cael eu clywed yn anaml iawn, sy'n aml yn cynnwys rhai o'r bobl fwyaf 'mewn perygl' yn ein cymdeithas.

	Cynhelir ymarfer mapio rhanddeiliaid i nodi sefydliadau, grwpiau cymunedol a chyrrff cynrychioliadol a all gefnogi ymgysylltiad â phobl sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig, yn ogystal â grwpiau a allai fod yn llai tebygol o gymryd rhan mewn gweithgareddau ymgynghori traddodiadol. Bydd y dull hwn yn helpu i sicrhau bod ystod eang o safbwyntiau yn cael eu casglu a'u hystyried fel rhan o'r broses ymgynghori.
A yw asesiad effaith tebyg wedi'i gynnal gan Wasanaethau Tân ac Achub eraill neu awdurdodau lleol mewn perthynas â pholisi tebyg? Os felly – a yw'n bosibl addasu / ymgorffori eu canfyddiadau?	Mae amryw o ymgynghoriadau Gwasanaethau Tân ac Achub eraill wedi'u rhannu gyda'n gwasanaeth fel ffordd o fabwysiadu arfer gorau. Mae asesiadau blaenorol yn ein helpu i nodi risg ac mae'r Gwasanaeth yn gallu gweithredu ymyriadau addas sy'n lliniaru'r risg hon. Mae asesiadau blaenorol yn helpu'r Gwasanaeth i fyfrio ar ddysgu profiadau blaenorol o'u harferion eu hunain, ond sefydliadau tebyg eraill sydd wedi ymgynghori â'u cymunedau.
Dyddiad yr adolygiad nesaf (os yw'n berthnasol)	Bydd yr EqIA hwn yn cael ei adolygu fel rhan o'r broses werthuso.
Sylwadau eraill	Mae'r sgoriau isod yn cynrychioli'r risg gynhenid y bydd unigolion neu grwpiau'n profi rhwystrau i gymryd rhan yn y broses ymgynghori cyn cymhwyso mesurau lliniaru. Bwriad y gweithgareddau ymgynghori ac ymgysylltu a ddisgrifir yn yr Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb hwn yw lleihau'r risgiau hyn a chefnogi cyfranogiad cynhwysol ar draws pob cymuned yng Ngogledd Cymru.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Nodweddion Gwarchodedig neu Thema Cydraddoldeb			Rhesymeg dros eich penderfyniad (cynnwys / cyfeirio at dystiolaeth) Sut allai hyn gael effaith?
Oedran (band)			Disgrifiad o'r band oedran:
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	Cyfanswm y boblogaeth ar draws Gogledd Cymru yw 697,115 (ONS, 2025). Mae'r duedd o boblogaeth hŷn wedi parhau, gyda mwy o bobl nag erioed o'r blaen yn y grwpiau oedran hŷn. Mae'r

4	2	8	ONS (2023a) yn nodi bod 22.3% o'r boblogaeth yn 65 oed a hŷn. O'r holl awdurdodau lleol yng Nghymru mae Conwy a Ynys Môn â'r boblogaeth dros 65 uchaf, a Chonwy sydd â'r ganran uchaf o bobl 90 oed yng Nghymru. Wrth ystyried oed ochr yn ochr ag anabledd, dylid dehongli'r newidiadau rhwng setiau data Cyfrifiad 2011 a Chyfrifiad 2021 yn ofalus, gan nad yw'n bosibl cymharu'r mesurau a ddefnyddiwyd yn uniongyrchol (SYG, 2023b) Yng Nghyfrifiad 2011 casglwyd gwybodaeth am bobl â chyflwr iechyd hirdymor neu anabledd a oedd yn cyfyngu ar eu gallu i ymgymryd â gweithgareddau dydd i ddydd, ond yng Nghyfrifiad 2021 cafodd anabledd ei fesur yn ôl y diffiniad yn Neddf Cydraddoldeb 2010 Er gwaethaf y gwahaniaethau hyn, mae'r data'n dangos bod cyfran y merched 15-24 oed sy'n nodi bod ganddynt gyflwr cyfyngus hirdymor neu anabledd wedi cynyddu 0.5 pwynt canran rhwng 2011 a 2021, tra bod cyfran y dynion yn yr un grŵp oedran wedi cynyddu 0.3 pwynt canran. Ar draws y grwpiau oedran dros 54 oed, roedd cyfran y dynion a'r merched â chyflwr cyfyngus hirdymor neu anabledd (mesur 2011) neu anabledd o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (mesur 2021) yn is yn 2021 nag yn 2011. Bydd GTAGC yn ceisio deall ac ystyried anghenion pobl ar draws pob grŵp oedran trwy ymarfer mapio rhanddeiliaid cynhwysfawr. Bydd y broses hon yn helpu GTAGC i adnabod ac ymgysylltu â sefydliadau a grwpiau cymunedol sy'n cynrychioli ac yn cefnogi plant a phobl ifanc, oedolion o oedran gweithio a phobl hŷn. Gan gydnabod pwysigrwydd croestoriadedd, bydd y Gwasanaeth yn gweithio gyda'i bartneriaid ac yn datblygu perthnasoedd newydd yn ystod y cyfnod cyn-ymgyngori i sicrhau bod ystod eang o safbwyntiau'n cael eu cynrychioli. Trwy'r dull hwn, bydd GTAGC yn ceisio ymgysylltu â phobl o wahanol grwpiau oedran ac ardaloedd daearyddol yn ogystal â phobl o wahanol grwpiau ethnig, rhyweddau a chefnidiroedd economaidd-gymdeithasol, a phobl ag anableddau a chyflyrau iechyd.
---	---	---	--

Anabledd			Yn ôl Cyfrifiad 2021, nododd 20.1% o boblogaeth Gogledd Cymru eu bod yn anabl yn unol â'r diffiniad yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Gwynedd a Sir y Fflint yw'r ddau awdurdod sydd a'r cyfrannau isaf o bobl anabl o blith awdurdodau lleol Cymru.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	

4	2	8	O edrych o safbwynt croestoriadol, mae data'r Cyfrifiad yn dangos bod 11.0% o boblogaeth Gogledd Cymru a nododd eu bod yn anabl o dan ddiffiniad Deddf Cydraddoldeb 2010 yn ferched, o'i gymharu â 9.1% sy'n ddynion. Adroddodd cyfran uwch o bobl - yn ddynion a merched - bod eu hanabledd yn cyfyngu 'yn fawr' ar eu gweithgareddau dydd i ddydd gyda chyfran is yn adrodd bod eu hanabledd yn gyfyngu 'ychydig' ar eu gweithgareddau dydd i ddydd. Mae'r Gwasanaeth yn cydnabod pwysigrwydd deall barn a phrofiadau pobl anabl, gan gynnwys y rhai sy'n byw gyda chyflyrau iechyd hirdymor, fel rhan o'r broses ymgynghori. Er mwyn cefnogi ymgysylltu cynhwysol, bydd y Gwasanaeth yn gweithio gydag ystod o bartneriaid sefydledig a sefydliadau cymunedol, gan gynnwys Mind Dyffryn Clwyd, Dementia Actif Gwynedd, Dementia Gogledd Cymru, Cronfa Clustiau Arbennig Choles a Sophie (CSSEF), a grwpiau eraill sy'n cefnogi pobl anabl a'r rhai sydd â chyflyrau iechyd hirdymor. Mae'r Gwasanaeth wedi sefydlu perthynas ag ystod eang o grwpiau cymunedol, elusennau, rhwydweithiau anabledd a sefydliadau cymorth ledled Gogledd Cymru. Bydd amrywiaeth o ddulliau ymgysylltu, gan gynnwys grwpiau ffocws a gweithgarwch rhanddeiliaid wedi'u targedu, yn cael eu defnyddio i sicrhau bod pobl anabl yn cael cyfleoedd i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad a rhannu eu barn. Mae cronfa ddata gynhwysfawr o gysylltiadau cymunedol wedi'i datblygu i gefnogi ymgysylltu cynhwysol a hygyrch ar draws y rhanbarth.
---	---	---	--

Iechyd Meddwl a Lles			Er bod rhai cyflyrau iechyd meddwl o bosibl yn cyd-fynd â'r diffiniad o anabledd o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae iechyd meddwl a lles wedi'u hystyried ar wahân yn yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb hwn i sicrhau bod profiadau a safbwyntiau pobl y mae heriau iechyd meddwl yn effeithio arnynt yn cael eu hadlewyrchu'n briodol yn y broses ymgynghori. Mae iechyd meddwl a lles yn cwmpasu ystod eang o brofiadau, gan gynnwys gorbryder, iselder, hwyliau isel a chyflyrau iechyd meddwl eraill. Mae'r Gwasanaeth yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod pobl sydd â phrofiad bywyd o heriau iechyd meddwl yn cael cyfleoedd i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad a rhannu eu barn.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	2	8	

			Er mwyn cefnogi ymgysylltiad cynhwysol, bydd GTAGC yn gweithio gyda sefydliadau iechyd meddwl sefydledig, elusennau a grwpiau cymunedol ledled Gogledd Cymru. Mae'r ymarfer mapio rhanddeiliaid wedi nodi ystod o bartneriaid a all gefnogi ymgysylltiad ag unigolion a chymunedau y mae materion iechyd meddwl yn effeithio arnynt. Gan adeiladu ar yr hyn a ddysgwyd o ymgynghoriadau ar Gynlluniau Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) blaenorol, bydd y Gwasanaeth yn parhau i ddefnyddio ystod o ddulliau ymgysylltu, gan gynnwys grwpiau ffocws wedi'u targedu a thrafodaethau gyda rhanddeiliaid. Mae gweithgareddau ymgysylltu blaenorol a gynhaliwyd mewn partneriaeth â sefydliadau fel Mind wedi darparu cyfleoedd gwerthfawr i glywed yn uniongyrchol gan bobl sydd â phrofiad bywyd o heriau iechyd meddwl. Mae rhagor o fanylion am sefydliadau partner a chysylltiadau cymunedol wedi'u cynnwys yn y Rhestr Gyswilt Ymgysylltu â'r Gymuned.
--	--	--	--

Rhyw			Yn ôl ONS (2021a), mae poblogaeth Gogledd Cymru wedi'i rhannu'n gyfartal ar draws menywod (51.1%) a dynion (48.9%).
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	1	4	Bydd GTAGC yn ceisio sicrhau bod pobl o bob rhywedd yn cael cyfleoedd i gymryd rhan yn y broses ymgynghori. I gefnogi hyn, bydd y Gwasanaeth yn gweithio gydag amrywiaeth o bartneriaid sefydledig a sefydliadau cymunedol ledled Gogledd Cymru i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog cyfranogiad gan gymunedau amrywiol. Mae rhwydwaith rhanddeiliaid presennol y Gwasanaeth yn cynnwys sefydliadau sy'n cefnogi menywod a merched, grwpiau cymunedol, darparwyr hamdden a phartneriaid lleol eraill sy'n ymgysylltu â phobl o wahanol grwpiau oedran a chefnidiroedd. Bydd y perthnasoedd hyn yn cefnogi dull eang a chynhwysol o ymgynghori, gan helpu i sicrhau bod amrywiaeth o safbwyntiau yn cael eu hystyried wrth ddatblygu cynlluniau'r Gwasanaeth yn y dyfodol.

Beichiogrwydd Mamolaeth a			Er nad oes un set unigol o ddata poblogaeth sy'n adnabod pobl sy'n feichiog neu ar gyfnod mamolaeth, mae ystadegau mamolaeth Llywodraeth Cymru'n dangos bod nifer arwyddocaol o bobl ar draws Cymru'n cael eu heffeithio gan feichiogrwydd a mamolaeth bob blwyddyn. Gall beichiogrwydd, absenoldeb mamolaeth a chyfrifoldebau gofalu ddylanwadu ar sut mae unigolion yn cael mynediad at wybodaeth ac yn cymryd rhan mewn gweithgareddau ymgynghori. Mae GTAGC yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod pobl sy'n feichiog, ar absenoldeb mamolaeth neu'n gofalu am blant ifanc yn cael cyfleoedd i gymryd rhan yn y broses ymgynghori. Fel rhan o'r ymarfer mapio rhanddeiliaid, mae'r Gwasanaeth wedi nodi ystod o sefydliadau a grwpiau cymunedol a all gefnogi ymgysylltiad â'r cynulleidfaoedd hyn. Mae'r rhain yn cynnwys grwpiau rhieni a babanod, sefydliadau cymorth i deuluoedd, darparwyr gofal plant, grwpiau cymunedol a phartneriaid eraill sy'n gweithio'n rheolaidd gyda rhieni sy'n disgwyl plentyn a theuluoedd â phlant ifanc. Mae'r Gwasanaeth wedi sefydlu perthynas â llawer o'r sefydliadau hyn a bydd yn defnyddio'r rhwydweithiau hyn i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog cyfranogiad. Trwy ystod o ddulliau ymgysylltu a gweithgarwch a gefnogir gan bartneriaid, bydd GTAGC yn ceisio sicrhau y clywir barn a phrofiadau pobl y mae beichiogrwydd yn effeithio arnynt.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	2	8	

Ailbennu Hunaniaeth Rhywedd /			Mae Stonewall (2022) yn amcangyfrif bod rhwng 0.5% ac 1% o'r boblogaeth yn drawsrywiol a/neu anneuaidd. Mae data cyfrifiad 2021 yn dangos bod 0.3% (1,828 o bobl) 16 oed neu'n hŷn, o fewn poblogaeth Gogledd Cymru, naill ai'n uniaethu fel traws, anneuaidd, neu hunaniaeth rhywedd heblaw am eu rhyw adeg eu geni. Trwy ei berthynas sefydledig â sefydliadau LGBTQ+ a grwpiau cymunedol ledled Gogledd Cymru, bydd GTAGC yn ceisio sicrhau bod pobl drawsrywiol, anneuaidd a rhywedd-amrywiol yn ymwybodol o, ac yn gallu cymryd rhan yn yr ymgynghoriad. Bydd partneriaethau sydd eisoes wedi'u sefydlu gyda sefydliadau fel Pride Cymru, Pride Gogledd Cymru ac Unique Transgender yn
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	2	8	

			cefnogi'r gwaith o hyrwyddo'r ymgynghoriad ac yn darparu cyfleoedd ar gyfer ymgysylltu targedig lle bo hynny'n briodol. Trwy weithio ochr yn ochr â phartneriaid cymunedol a chynnig ystod o ddulliau ymgysylltu, bydd y Gwasanaeth yn ceisio cael gwared ar rwystrau rhag cymryd rhan ac yn sicrhau bod amrywiaeth fawr o safbwyntiau'n cael eu hystyried drwy gydol y broses ymgynghori
--	--	--	---

Cyfeiriadedd Rhywiol			Dangosodd data Cyfrifiad 2021 fod 2.5% o boblogaeth Gogledd Cymru, sy'n 16 oed a hŷn, yn uniaethu â chyfeiriadedd rhywiol heblaw am heterorywiol.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	1	4	Mae data'r Cyfrifiad hefyd yn dangos bod grwpiau oedran iau yn fwy tebygol o uniaethu â chyfeiriadedd rhywiol heblaw am heterorywiol, gyda'r gyfran uchaf wedi'i chofnodi ymhlith y rhai rhwng 16 a 24 oed. Mae'r gyfran yn gostwng ymhlith grwpiau oedran hŷn. Bydd y wybodaeth hon yn helpu i lywio dull y Gwasanaeth o ymgysylltu ac ymgynghori. Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod gan bobl o bob cyfeiriadedd rhywiol gyfleoedd i gymryd rhan yn y broses ymgynghori. I gefnogi hyn, bydd y Gwasanaeth yn gweithio gyda sefydliadau LHDT+ sydd eisoes yn bodoli, grwpiau cymunedol a rhwydweithiau ledled Gogledd Cymru i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog pobl i gymryd rhan. Mae'r ymarfer mapio rhanddeiliaid wedi nodi amrywiaeth o bartneriaid, gan gynnwys Pride Cymru, Pride Gogledd Cymru, Pride Bae Colwyn, elusennau LHDT+, grwpiau cymorth, sefydliadau chwaraeon a rhwydweithiau yn y gweithle. Bydd y partneriaethau hyn yn helpu'r Gwasanaeth i ymgysylltu â phobl o amrywiaeth o gefndiroedd, grwpiau oedran a chymunedau, ac yn cefnogi dull cynhwysol o ymgynghori.

Priodas neu Bartneriaeth Sifil			Yn ôl Cyfrifiad 2021, o'r boblogaeth 16 oed neu'n hŷn yng Ngogledd Cymru, mae 44.8% yn briod neu'n mewn partneriaeth sifil. Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod pobl yn gallu cymryd rhan yn yr ymgynghoriad ni waeth beth fo'u statws priodasol neu bartneriaeth. Felly, bydd yr ymgynghoriad yn cael ei hyrwyddo drwy amrywiaeth o sianeli a rhwydweithiau cymunedol er mwyn sicrhau'r cyfleoedd gorau posibl i bobl sydd â gwahanol gyfansoddiadau cartref ac amgylchiadau personol gymryd rhan. Drwy ei berthnasoedd presennol â rhanddeiliaid a'i weithgarwch ymgysylltu ehangach, bydd y Gwasanaeth yn ceisio sicrhau bod yr ymgynghoriad yn hygyrch ac yn gynhwysol i bob aelod o'r gymuned.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
3	1	3	

Crefydd a/neu Gred			
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	1	4	Mae data Cyfrifiad 2021 yn amlygu amrywiaeth credoau crefyddol ar draws Gogledd Cymru. Er i 41.6% o'r boblogaeth nodi nad oes ganddynt grefydd, nododd 49.8% eu bod yn Gristnogion, ac roedd cyfran arall yn uniaethu ag amrywiaeth o grefyddau a systemau cred eraill. Yn gyffredinol, nododd mwy na hanner y boblogaeth eu bod yn perthyn i grefydd neu system gred. Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod gan bobl sydd â chrefyddau, credoau a safbwyntiau anghrefyddol gwahanol gyfleoedd i gymryd rhan yn y broses ymgynghori. I gefnogi hyn, bydd y Gwasanaeth yn ymgysylltu ag amrywiaeth o sefydliadau ffydd a chymunedol ar draws Gogledd Cymru. Mae'r ymarfer mapio rhanddeiliaid wedi nodi mannau addoli, grwpiau ffydd, elusennau a sefydliadau cymunedol a all gefnogi ymgysylltiad â phobl o gefndiroedd crefyddol a chredoau gwahanol. Trwy ei aelodaeth o Fforwm Rhyng-ffydd Gogledd Cymru a'i berthnasoedd sefydledig â chymunedau ffydd ar draws y rhanbarth, mae'r Gwasanaeth mewn sefyllfa dda i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog cyfranogiad gan amrywiaeth eang o gymunedau. Gan gydnabod y gall rhai grwpiau ffydd llai fod yn llai gweladwy o fewn rhwydweithiau ymgysylltu traddodiadol, bydd y Gwasanaeth yn parhau i weithio gyda phartneriaid cymunedol i wneud y mwyaf o gyfleoedd ar gyfer cyfranogiad, ac i sicrhau bod ystod eang o safbwyntiau yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses ymgynghori.

Ras			
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	3	12	Mae Gogledd Cymru wedi dod yn fwyfwy amrywiol yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae data Cyfrifiad 2021 yn dangos bod cyfran y bobl o gefndiroedd lleiafrifol ethnig wedi cynyddu o 5.0% yn 2011 i 6.7% yn 2021, er bod hyn yn parhau i fod yn is na chyfartaledd Cymru (Llywodraeth Cymru, 2022b). Yn ogystal, roedd 4.3% o aelwydydd yng Ngogledd Cymru yn cynnwys pobl o sawl grŵp ethnig, o'i gymharu â 3.6% yn 2011. Mae'r Gwasanaeth yn cydnabod y gall pobl o wahanol gefndiroedd ethnig a diwylliannol brofi rhwystrau rhag cyfranogi, gan gynnwys rhwystrau ieithyddol, cyfathrebu neu ddiwylliannol. Roedd data Cyfrifiad 2021 yn dangos bod 96.7% o bobl yng Nghymru yn nodi'r Saesneg neu'r Gymraeg fel eu prif iaith. Ymhlith y rhai a nododd brif iaith arall, dywedodd 78% eu bod yn gallu siarad Saesneg yn dda neu'n dda iawn, tra bod 22% yn dweud nad oeddent yn gallu siarad Saesneg yn

			dda neu o gwbl. Pwyleg oedd y brif iaith fwyaf cyffredin ar ôl Saesneg a Chymraeg yng Ngogledd Cymru, ac yna Rwmaneg a Bwlgareg. Iaith Arwyddion Prydain (BSL) oedd iaith ddewisol 169 o bobl tair oed a throsodd ar draws Gogledd Cymru. Er mwyn cefnogi cyfranogiad cynhwysol yn y broses ymgynghori, bydd GTAGC yn sicrhau bod gwybodaeth ar gael mewn amrywiaeth o fformatau a thrwy nifer o sianeli cyfathrebu hygyrch, gan gynnwys gwefan y Gwasanaeth. Gellir trefnu cymorth cyfieithu a dehongli hefyd lle bo angen. Mae'r ymarfer mapio rhanddeiliaid wedi nodi nifer o sefydliadau sy'n cefnogi pobl o wahanol gefndiroedd ethnig a diwylliannol, gan gynnwys Bawso, EYST Cymru, Cymuned Affricanaidd Wrecsam, Cyngor Hil Cymru, Rhwydwaith Cydraddoldeb Hiliol Gogledd Cymru, Hyb Amlddiwylliannol Gogledd Ddwyrain Cymru, ac amrywiaeth o sefydliadau ffydd a chymunedol. Trwy'r partneriaethau hyn, bydd y Gwasanaeth yn ceisio hyrwyddo'r ymgynghoriad yn eang ac annog cyfranogiad gan gymunedau amrywiol ledled Gogledd Cymru.
--	--	--	---

Dyletswydd economaidd-gymdeithasol			Mae GTAGC yn cydnabod y gall pobl sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol wynebu rhwystrau rhag cymryd rhan mewn gweithgareddau ymgynghori, gan gynnwys mynediad cyfyngedig at gludiant, allgáu digidol, cyfrifoldebau gofalu a chyfyngiadau ariannol. Er mwyn cefnogi cyfranogiad cynhwysol, bydd y Gwasanaeth yn gweithio gydag ystod o bartneriaid sefydledig, gan gynnwys awdurdodau lleol, elusennau, banciau bwyd, sefydliadau ffydd a grwpiau cymorth cymunedol. Mae'r ymarfer mapio rhanddeiliaid wedi nodi sefydliadau a all helpu i hyrwyddo'r ymgynghoriad i bobl a chymunedau sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol. Yn ogystal, bydd y Gwasanaeth yn defnyddio amrywiaeth o ddulliau ymgysylltu i leihau rhwystrau a gwneud y mwyaf o gyfleoedd i bobl gymryd rhan.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	3	12	

			Bydd gweithgareddau ymgynghori'n cael eu cynnal mewn lleoliadau hygyrch ledled Gogledd Cymru gan helpu i leihau'r angen i bobl deithio a gwella mynediad i bobl yn eu cymuned leol. Bydd amrywiaeth o opsiynau cyfranogi ar gael, gan gynnwys ymgysylltu wyneb yn wyneb, ymatebion ysgrifenedig, e-bost a sianeli ar-lein trwy wefan y Gwasanaeth. Bydd cyfleoedd ymgysylltu rhithwir hefyd yn cael eu hystyried lle mae galw amdanynt. Bydd y dull hwn yn helpu i sicrhau bod pobl yn gallu cymryd rhan mewn ffordd sy'n bodloni eu hanghenion unigol.
--	--	--	---

Yr iaith Gymraeg			Mae GTAGC wedi ymrwymo i sicrhau bod yr ymgynghoriad yn gwbl ddwyieithog ac yn hygyrch i siaradwyr Cymraeg a Saesneg fel ei gilydd. Bydd yr holl ddeunyddiau ymgynghori, cyfathrebiadau a gweithgareddau ymgysylltu ar gael yn Gymraeg a Saesneg, yn unol â Safonau'r Gymraeg.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	3	12	Mae'r Gymraeg yn parhau i fod yn rhan bwysig o fywyd cymunedol ledled Gogledd Cymru. Mae data Llywodraeth Cymru yn dangos bod 29.1% o bobl tair oed a hŷn yng Ngogledd Cymru yn gallu siarad Cymraeg, gyda 27.4% yn dweud eu bod yn gallu darllen Cymraeg. Mae'r cyfrannau uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd (77%) ac Ynys Môn (67%), sy'n amlygu pwysigrwydd darparu cyfleoedd i bobl gymryd rhan yn yr ymgynghoriad drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r Gwasanaeth yn cydnabod y gall iaith ddylanwadu ar sut mae pobl yn cael mynediad at wybodaeth ac yn cymryd rhan mewn gweithgareddau ymgynghori. Drwy ddarparu gwybodaeth, cyfleoedd ymgysylltu a mecanweithiau ymateb dwyieithog bydd GTAGC yn helpu i sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn gallu cymryd rhan lawn a chyfathrebu yn eu dewis iaith.

Daearyddiaeth a Lleoliad			
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	3	12	Mae Gogledd Cymru yn cwmpasu ardal ddaearyddol fawr ac amrywiol sy'n cynnwys canolfannau trefol, cymunedau arfordirol a lleoliadau gwledig. Mae dwysedd y boblogaeth yn amrywio'n

			sylweddol ar draws y rhanbarth, gyda rhai cymunedau wedi'u crynhoi mewn trefi a dinasoedd mwy ac eraill wedi'u lleoli mewn ardaloedd mwy anghysbell lle mae'r boblogaeth yn wasgarog. Mae GTAGC yn cydnabod y gall daearyddiaeth a lleoliad ddylanwadu ar sut y mae pobl yn cael mynediad at wybodaeth ac yn cymryd rhan mewn gweithgareddau ymgynghori. Mewn rhai ardaloedd, mae grwpiau cymunedol, rhwydweithiau a sefydliadau lleol sefydledig yn darparu llwybrau effeithiol ar gyfer ymgysylltu. Fodd bynnag, gall cyfleoedd ymgysylltu fod yn fwy cyfyngedig mewn cymunedau eraill, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig neu llai cysylltiedig. Er mwyn cefnogi cyfranogiad cynhwysol, bydd y Gwasanaeth yn defnyddio ystod o ddulliau ymgysylltu a sianeli cyfathrebu, gan gynnwys rhwydweithiau cymunedol, sefydliadau rhanddeiliaid, llwyfannau digidol a chyfleoedd ymgysylltu wyneb yn wyneb. Bydd partneriaethau a chysylltiadau cymunedol hefyd yn cael eu defnyddio i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog cyfranogiad ledled Gogledd Cymru. Bydd y dull ymgynghori'n ceisio ennyn cyfranogiad pobl o bob rhan o'r rhanbarth, gan helpu i sicrhau bod yr adborth a geir yn adlewyrchu cymunedau, ardaloedd daearyddol ac amgylchiadau lleol amrywiol Gogledd Cymru.
--	--	--	--

System ar alwad neu ystyriaethau ar gyfer staff rhan-amser			Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi ymrwymo i sicrhau bod pob gweithiwr yn gallu cymryd rhan yn y broses ymgynghori, waeth beth fo'u trefniadau gwaith. Mae hyn yn cynnwys staff ar alwad a staff rhan-amser, y mae eu safbwyntiau yn bwysig wrth lunio cyfeiriad strategol y Gwasanaeth yn y dyfodol.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	2	8	Mae'r Cynllun Rheoli Risg Cymunedol Integredig yn cael ei lywio gan Gynlluniau Adrannol, sy'n cael eu datblygu drwy ymgysylltu o fewn adrannau unigol. Bydd y broses ymgynghori yn darparu cyfle ychwanegol i staff ar alwad a staff rhan-amser roi adborth ar y blaenoriaethau a'r amcanion arfaethedig. Defnyddir ystod o ddulliau ymgysylltu i helpu i sicrhau nad yw patrymau gweithio gwahanol yn creu rhwystrau i gyfranogiad.

Grwpiau Diddordeb Cydraddoldeb Eraill			Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cydnabod y gallai rhai unigolion a chymunedau fod yn llai tebygol o gymryd rhan mewn gweithgareddau ymgynghori oherwydd profiadau blaenorol, rhwystrau canfyddedig, neu lefelau is o ymddiriedaeth a hyder mewn cyrff cyhoeddus. Mae'r Gwasanaeth wedi ymrwymo i sicrhau bod y broses ymgynghori yn agored, yn gynhwysol ac yn hygyrch i bob aelod o'r gymuned. Er mwyn cefnogi pobl i gymryd rhan, bydd y Gwasanaeth yn gweithio gydag ystod eang o sefydliadau cymunedol, grwpiau cynrychioliadol a phartneriaid lleol dibynadwy i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog ymgysylltiad gan bobl a allai fod yn llai tebygol o gymryd rhan drwy ddulliau ymgynghori traddodiadol. Defnyddir amrywiaeth o ddulliau ymgysylltu drwy gydol y cyfnod ymgynghori, gan ddarparu cyfleoedd lluosog i unigolion a chymunedau rannu eu barn. Bydd y dull hyblyg hwn yn helpu i sicrhau bod ystod eang o safbwyntiau yn cael eu cynrychioli a'u hystyried fel rhan o'r broses ymgynghori.
Tebygolrwydd	Ardrawiad	Cyffredinol	
4	1	4	

A oes gan unrhyw un o'r meini prawf uchod sgôr o 12 ac uwch ac felly mae angen symud i asesiad effaith cydraddoldeb llawn?

Ie

☒

Na

☐

Os oes, cysylltwch â'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant drwy e-bost benji.evans@tangogleddcymru.llyw.cymru i fwrw ymlaen â'r asesiad effaith llawn.

Os na, ac mae gan unrhyw un o'r meini prawf sgôr o rhwng 1-5 neu 6-10, pa fecanweithiau rheoli neu welliannau ychwanegol allwch chi eu rhoi ar waith i leihau'r sgôr hyd yn oed ymhellach? Nodi beth fydd y sgôr ar ôl i'r mecanwaith rheoli fod ar waith.

Mae nifer o nodweddion wedi'u hasesu fel bod â sgôr risg gynhenid o 12. Mae'r sgorau hyn yn adlewyrchu'r posibilrwydd y bydd rhai unigolion a chymunedau'n profi rhwystrau rhag cymryd rhan yn y broses ymgynghori os nad yw'r mesurau lliniaru priodol yn cael eu rhoi ar waith.

Er mwyn mynd i'r afael â'r risgiau hyn, mae'r Gwasanaeth wedi datblygu cynllun cyfathrebu ac ymgysylltu sydd wedi'i gynllunio i hyrwyddo cyfranogiad cynhwysol ledled Gogledd Cymru. Mae'r cynllun yn cynnwys cyfuniad o weithgareddau ymgysylltu ar-lein, wyneb yn wyneb a chymunedol, wedi'u cefnogi gan fapio rhanddeiliaid, partneriaethau sefydledig ac ymgysylltu'n benodol â grwpiau sydd o bosib yn llai tebygol o gymryd rhan trwy ddulliau ymgynghori traddodiadol.

Bydd deunyddiau ymgynghori a chyfleoedd ymgysylltu'n cael eu darparu'n ddwyieithog, gyda chymorth cyfieithu a dehongli ar gael lle bo angen. Bydd gweithgareddau'n cael darparu ar draws gwahanol ardaloedd daearyddol a thrwy amrywiaeth o sianeli i helpu i leihau rhwystrau iaith, problemau hygrychedd a rhwystrau economaidd-gymdeithasol a daearyddol sy'n atal cyfranogiad.

Pa ganlyniadau neu newidiadau cadarnhaol fydd yn cael eu cymryd o ganlyniad i unrhyw bwyntiau a nodwyd gan yr asesiad effaith hwn?

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb hwn wedi helpu i nodi grwpiau a chymunedau a allent brofi rhwystrau rhag cymryd rhan yn y broses ymgynghori ac wedi llywio'r gwaith o ddatblygu mesurau lliniaru priodol.

O ganlyniad i'r asesiad, mae'r Gwasanaeth wedi cryfhau ei ymagwedd at ymgysylltu drwy nodi cyfleoedd i wella hygrychedd, cynyddu cyfranogiad a sicrhau bod gweithgareddau ymgynghori yn gynhwysol ac yn gynrychioliadol o gymunedau amrywiol Gogledd Cymru. Rhoddwyd sylw arbennig i ddarpariaeth trwy gyfrwng y Gymraeg, hygrychedd daearyddol, anfantais economaidd-gymdeithasol, anghenion cyfathrebu, ac ymgysylltu â phobl sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig.

Mae'r asesiad hefyd wedi atgyfnerthu pwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth. Mae mapio rhanddeiliaid wedi nodi ystod eang o sefydliadau cymunedol, rhwydweithiau cymorth, grwpiau cynrychioliadol a phartneriaid lleol a all helpu i hyrwyddo'r ymgynghoriad ac annog cyfranogiad cymunedau sydd o bosibl yn llai tebygol o ymgysylltu trwy ddulliau ymgynghori traddodiadol.

Drwy roi'r cynllun cyfathrebu ac ymgysylltu ar waith, bydd y Gwasanaeth yn darparu amrywiaeth o gyfleoedd ymgysylltu a dulliau ymateb, gan helpu i leihau rhwystrau rhag cyfranogi a sicrhau bod pobl o bob rhan o Ogledd Cymru yn cael cyfle i roi eu barn. Bydd hyn yn cefnogi proses ymgynghori fwy cynhwysol ac yn darparu sylfaen dystiolaeth ehangach i lywio'r broses o wneud penderfyniadau yn y dyfodol.

Gwerthusiad ôl-fenter

Lle bo'n berthnasol, rhowch drosolwg (ystod oedran, rhyw, ethnigrwydd ac ati) o bwy a fynychodd y digwyddiad(au), neu a oedd yn rhan o'r polisi neu'r fenter neu yr effeithiwyd arnynt, ac unrhyw sylwadau neu gwynion perthnasol a dderbyniwyd o ran cydraddoldeb a chynhwysiant. Dylid defnyddio'r wybodaeth wedyn i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon perthnasol.

Cyn cwblhau, efallai yr hoffech ofyn am gyngor gan y Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant y gwasanaethau. Gallwch wneud hyn drwy e-bostio benji.evans@tangogleddcymru.llyw.cymru i'w adolygu.

Ar ôl ei gwblhau, dychwelwch at benji.evans@tangogleddcymrullyw.cymru

Rhestr Gyfeirnodau

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2026) Amcangyfrifon poblogaeth ar gyfer Cymru a Lloegr: canol 2025. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/releases/populationestimatesforenglandandwalesmid2025>, Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Office for National Statistics (2023a) Population and household estimates, Wales: Census 2021. Ar gael yn: [www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimateswales/census2021#:~:text=4.-,Age%20and%20sex%20of%20the%20population,men%20\(49.0%25\)%20in%20England](http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimateswales/census2021#:~:text=4.-,Age%20and%20sex%20of%20the%20population,men%20(49.0%25)%20in%20England), Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Office for National Statistics (2023b) Disability by Age, sex and deprivation, England and Wales:: Census 2021. Ar gael yn: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/disability/articles/disabilitybyagesexanddeprivationenglandandwales/census2021#:~:text=Source%3A%20Office%20for%20National%20Statistics%20-%20Census%202021,-Embed%20code&text=In%20Wales%2C%2022.3%25%20of%20females,10.4%25%20and%209.5%25%20respectively, Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Office for National Statistics (2023c) Disability, England and Wales:: Census 2021. Ar gael yn: [www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,\(23.4%25%2C%20696%2C000\),](http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,(23.4%25%2C%20696%2C000),) Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Office for National Statistics (2023d) Sexual orientation: age and sex, England and Wales: Census 2021. Ar gael yn: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/sexuality/articles/sexualorientationageandsexenglandandwales/census2021, Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Llywodraeth Cymru (2021) Gweithredu'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Adolygiad o dystiolaeth ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldebau o ran canlyniadau. Ar gael yn: www.gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2021-11/review-of-evidence-on-socio-economic-disadvantage-and-inequalities-of-outcome-revised.pdf, Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Llywodraeth Cymru (2023) Y Gymraeg yng Nghymru (Cyfrifiad 2021). Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/y-gymraeg-yng-nghymru-cyfrifiad-2021-html>, Cyrchwyd: Gorffennaf 2026

Llywodraeth Cymru (2026) Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2025: dadansoddiad a diweddariadau. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/mynegai-amddifadedd-lluosog-cymru-2025-cyfes> Cyrchwyd: Hydref 2026

Llywodraeth Cymru (2022b) Grŵp ethnig, hunaniaeth genedlaethol, iaith a chrefydd yng Nghymru (Cyfrifiad 2021) Ar gael yn <https://www.llyw.cymru/grwp-ethnig-hunaniaeth-genedlaethol-iaith-chrefydd-yng-nghymru-cyfrifiad-2021-html>, Cyrchwyd: Gorffennaf 2026